OIKEUSMINISTERIÖ
Lainvalmisteluosasto
LsN Lena Andersson

11.2.2019

Eduskunnan puolustusvaliokunnalle

Hallituksen esitys 139/2018 vp laeiksi Jehovan todistajien vapauttamisesta asepalveluksen suorittamisesta eräissä tapauksissa annetun lain kumoamisesta ja asevelvollisuuslain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on lausunnossaan PeVL 59/2018 vp edellyttänyt, että ns. kumoamislain siirtymäsäännös tulee poistaa lakiesityksestä.

Vapautumislain kumoamisen jälkeen rikosoikeudellisesti arvioitavaksi tulee valtiosääntöoikeudellisesti perustuslain 8 §:ssä säädetty laillisuusperiaate, josta on säädetty myös rikoslain 3 luvun 1 §:ssä. Laillisuusperiaate edellyttää, että ketään ei saa pitää syyllisenä rikokseen eikä tuomita rangaistukseen teosta, joka ei tekohetkellä ole säädetty rangaistavaksi. Säännös saa sisältönsä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 7 artiklasta ja KP-sopimuksen 15 artiklasta ja EU:n perusoikeuskirjan 49 artiklasta. Vakiintuneen käsityksen mukaan periaate pitää sisällään neljä kieltoa tai alaperiaatetta. Näistä tässä yhteydessä relevantteja lienevät pääperiaate eli vaatimus tekohetken lain soveltamisesta ja taannehtivan rikoslain kielto. Niiden valossa on selvää, että siviilipalvelus- ja asevelvollisuuslain rangaistussäännöstä ei voida soveltaa taannehtivasti Jehovan todistajiin ennen vapautumislain kumoamisen voimaan tuloa tehtyihin tekoihin.

Siirtymäsäännöksen poistaminen saattaa lisätä kieltäytymistä koskevien asioiden käsittelyä rikosprosessissa.

Puolustusvaliokunnan saattaisi näistä syistä olla aiheellista todeta mietinnössään, että rikoslain 3 luvun 2 §:n 1 momentin mukaan rikokseen sovelletaan sitä lakia, joka oli voimassa, kun rikos tehtiin. Siviilipalveluksesta kieltäytymisen tekohetki on määritelty siviilipalveluslain 74 §:ssä ja asevelvollisuudesta kieltäytymisen asevelvollisuuslain 118 §:ssä. Hovioikeuden ratkaisun jälkeen tehtyjen tekojen osalta on korostettava taannehtivan rikoslain kiellon ja lievemmän lain soveltamisen merkitystä sekä Jehovan todistajien että muiden uskontonsa ja vakaumuksensa perusteella kieltäytyneiden osalta.

Käyntiosoite	Postiosoite	Puhelin	Faksi	Sähköpostiosoite
Eteläesplanadi 10 HELSINKI	PL 25 00023 VALTIONEUVOSTO	02951 6001	09 1606 7730	oikeusministerio@om.fi